אגרות הראי"ה - כרך ג' - אגרת תשנג

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ז' טבת תרע"ו - סנט גאלן
נמען: הרב יעקב משה חרל"פ

קשה לו לכתוב מ'ארץ מאפליה'. על 'צפיית הישועה': גובה הישועה תלוי בעומק 'מחשבת הקודש' של האומה, ש'טל הילדות' שומר עליה. המחשבה הכללית מביאה את 'רוחא דמלכא משיחא'. 'צופי הישועה... החפצים דווקא בגאולה שלמה' הם שמביאים אותה, ויודעים שכל סבכי התולדה הם 'צעדים שאורו של משיח צועד בקרבם'. סוכת דוד הנופלת מלאה חיים גם בנפילתה - 'כרע רבץ כאריה'. אין להשאיר את הטבע בשפלותו, אלא לקשרו בקודש.

עיקרי הדברים

- צפיית הישועה.
- טל הילדות.
- גאולה שלמה.
- קשירת הטבע בקודש.

נוסח האגרת

בעזה"י[1], ז' טבת עתר"ו[2], ס"ג.

ממכלל יופי ממכוני קודש ועוז עליון, יופיעו נהורים, ותעצומות כח וחיל לכבוד חביב לבבי מחמדי ושעשועי, הרב המאוה"ג[3], נעלה לגאון ותפארת, משרידי יחידי סגולת עם ד', מוהר"ר[4] יעקב משה חרל"פ[5] שליט"א[6], ביתו וזרעו זרע ברך ד' לברכה לאוי"ט[7], ועתרת שלומים לעד.

אהובי בכל מעמקי, את טוהר סגולת אהבתנו הנאמנה לגלות אין אויר ארץ העמים, ואדמתה הטמאה, כדאי לה. אשר על כן כבד לי הדבר מאד לכתב לכבוד ידידי מכתבים הראוים למדת נעימת-ידידותנו, כל זמן שאני שרוי במחשכים בארץ מאפליה, עדי יגיה ד' חשכי באור ארץ חמדתו סלה, ומשד-תנחומיה יחון להניקני. בכל זאת כאשר עברו ימים רבים בשתיקה, בדומיה של אהבה מסותרת, תשאני סגולת קדושת אויר הקודש של ארץ חמדת עולמי עולמים להתנער מעט ולדבר דברי-דודים לכבוד חמודי, המאושר באושר שכנת מרומי עיר האל' סלה. ובטוחים הם שרעפי, שישגשגו ויפרחו ובבאם אל הקודש יוסיפו פאר, ירומו וינשאו בהזכם מסיגי ארעא דחשוכא, ומציון מקדוש משכני עליון אור חדש עליהם יאיר. במושג צפית ישועה, שהעיר חביבי במכתב קדשו, אין ספק שהרוממות וההשפלה של תכונת הישועה תלויה היא בעומק מחשבת-הקודש אשר לאומה, המתגלה ע"י[8] שרידיה, נושאי המחשבה

---

1 בעזה"י - בעזרת השם יתברך
2 עתר"ו - השנה תרע"ו (1915/1916) - בצירוף אותיות
3 המאוה"ג - המאור הגדול
4 מוהר"ר - מורנו הרב רבי
5 חרל"פ - הרב יעקב משה חרל"פ (תלמידו של הרב קוק)
6 שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
7 לאוי"ט - לאורך ימים טובים
8 ע"י - על ידי

הכללית של נשמת ישראל, החבויה בכל לב תמים, ומפי עוללים ויונקים יוסד עז, ועולם-הזקנה איננו כי-אם מפתח ומגלה את יקרת עושר המכמנים אשר באוצר המלא ברכת-ד' של עולם הילדות, והילדות - הבל שאין בה חטא היא, בין כשהיא אצל הילדים בשנים, בין כשהיא אצל הבאים בשנים היודעים לשמור את טל-ילדותם, "כגמול עלי אמו, כגמול עלי נפשי".

והמחשבה הכללית, ההולכת ופורחת בנשמת החושבים המבליטים כבר את אותיותיה במלואן, היא הכוללת את כל האוצרות של האהבה והיראה, של התורה והמצוה, היא היא המכשירה את הגאולה, היא היא המביאה את רוחא דמלכא-משיחא, אל העולמים הרבים ואל עולמנו להיות מופיע בהדר גאון עזו בכנסת-ישראל.

וצביון המחשבה היונקת ממקורי הקודש העליונים, מחכמת-ישראל המיוחדה, "משם רעה אבן ישראל", הוא העושה את צביון הישועה, הוא המגון את גוניה. אשר על כן אך צופי הישועה "המשכילים המזהירים כזוהר הרקיע", הם הם המביאים את הגאולה, והם הם היודעים לאמר דבר בשם אומרו ודבר ד' בפיהם אמת, והם הנם אדירי-הכח, החפצים דוקא בגאולה שלמה,, וכל מרכז עבודת-קדשם היא רק אותה הצפיה התמימה, אשר אין בה מום, שרק הרום העליון של גאולה שלמה לה יאתה, ובניה של תורה בנשמתה הפנימית הללו, כל אופים מסור הוא, קשור וזקוק, לנשמתה של תורה והופעתה, הם המצפים לאור-ד', ולמלוי הכבוד העליון, שומרים הם את עקבות משיחנו יודעים הם שכל העולם ומלואו, כל סבכי-התולדה וכל יצרי-מעלליה, אינם כי אם צעדים שאורו של משיח הולך וצועד בקרבם. סוכת-דוד הנופלת יודעים הם שהיא גם בנפלה מלאה חיים וגבורת נצח והוד, נופלת היא כאשר יפול הארי על טרפו, "כרע רבץ כאריה וכלביא - מי יקימנו!", ובמרומי שמים מעל, בגני העדנים העליונים והתחתונים, במחשכי-הארץ היותר אפלים, בשאול ואבדון ובכל חרישות רשע וכסל, בעריצות של מושלים, עריצים גם משכילים וצדיקים, ובמזימות של מנהלי סיעות פוליטיות, בצבאות-מרומים, ובהיכלי אורים עליונים שכולם אומר כבוד, - בכל גבורת זרע-ד' אשר בבנין סוכת דוד הנופלת נגלתה.

לא אך להציל את הנפש הפרטית או גם הכללית מסבוכי החיים החמריים, ולרוממה אל הקודש היא מגמתה, כי אם לכונן את הקודש עצמו, ליסד מוסד ממלכת אל חי העולמים בכל מרחבי עולמים. חלילה לנו להשאיר את הטבע במעמדו השפל, מבלי לקשרו בקשר-הקודש אשר לאור עולם שבאוצר חיים, שבו דוד מלך ישראל חי וקיים.

לא חלישות-כח הוא זה מה שישועתם של ישראל היא קמעא-קמעא כי אם גבורת-גבורות, כביריות עליונה המקפת כל וממלאה את הכל. והמחשבה באיתניותה, לפי עומק גדולת תלמודה, לפי הדור הכרעת בינתה, ולפי גדולת טהרת אדירות רצונה, המשוגב בשגוב אלהי, היא היא המרוממת את הטבע וכל תוצאותיו, את השמים וארץ וכל אשר בם. כל חללה של רשות העליונה, שגוילי רקיע וקני חורשתא ודיו ימי אינם מספיקים לכתוב אותה כולה מוכרחת היא להגלות בתור גלילים אחדים לאותה מכונת-הקדש הנאדרה כתבנית המרכבה, "היא החיה אשר תחת אלהי ישראל", אשר חזה אותה הנביא גם בגולה על נהר כבר. ובתוך החומר העב הזה - אור מלא עדון-קדש רווי טללי לשד חיי אורות חבויים ממרומי עליוני קדש קדשים שורה, ומכל שרעף קטן, היוצא מפציצות נגוהות הללו, מתמלאה כל נשמה חיי-עולמים. תשובה, תפילה, תורה, צדקה ומעשים טובים, בטחון בד' עדי-עד, ונהרה עליונה מאור צור ישראל, וממשלת-עולמים על כל תוכני עלילות, "מושל באדם צדיק מושל יראת אלהים", מעוטר באור גבורה של מעלה, ש"מלאכי-צבאות ידדון ידדון" מחיל חיל גבורתה, זאת גבורת-העז ששירת-ישראל מתעטרת בה, "שמים וארץ ירננו לשמו, יערות ימחאו כף להנעימו".

אור השלום זורה הוא הלאה את כל מחשכי-המארה של "צרירת-האחיות" אשר לעולם הגלוי והנסתר ו"רחל ולאה" בלא שום קנאת אשה מאחותה שתיהן בונות את בית-ישראל "אהל בל

יצען בל יסע יתדותיו לנצח, וכל חבליו בל ינתקו. כי אם שם אדיר ד' לנו, מקום נהרים יאורים רחבי-ידים, בל תלך בו אני-שיט וצי אדיר לא יעברנו". כל מלא-עולמים - עולם אחד, כל שינויי-הגוונים והפרצופים השונים, שהננו מברכים עליהם:

"ברוך חכם-הרזים", מהוים פרצוף אחד גדול ומבוסם, מושל בגאון-ד', - באחדות המחשבה, המתגלה בפועל לצפות לישועה מכל הערכים, מכל העלילות ומכל המסבות מאמונה ודאית בהירה, מידיעה פנימית חודרת, את הכוון והדיוק אשר בכל העלילות, אשר כלן נתכנו לאל דעות ד', בין כשהן עוברות דרך רצונות חפשיות והגיונות נפתלות אשר לאנשים יחידים בעלי השפעה כח וממשלה, בין כשהן עצת-גוים ומחשבות-עמים, בין כשהן מתגלמות בכל חקי הויה וטבע, "אש וברד שלג וקיטור רוח-סערה".

אמנם להכשיר את הלבבות לצפית ישועה עליונה ומקפת כזאת, אשר תרומם את הטבע עצמו מנפילתו, ותעטר את כל העולמים, את כל הנפשות הרוחות והנשמות, שנבראו ושנולדו ואת שעתידים להבראות ולהולד, ישע ועז זה יבא מאור-ישראל אשר יזרח מאור תורה העליונה בגדלה, מעסק קבוע של רזי-תורה בגבורה והדרת-קדש, מיחידי בחירי עדר-ד', בגדולה כזאת המקפת את כל חדרי התורה והחכמה, שבקדש ושבחול, שיתגלה ויראה כי מקורם פתוח הוא מקודש, ואותו החול המובדל, הנזרק "מהלאה למגדל עדר" הקודש, יבורר שאיננו כי אם סכלות והוללות רעה, העדר גמור ופטפוטי-מלין של אמרי-נואש, שאין להם אפילו צורה של שלילה הגונה. וכל הגדל הזה יגלה בהר-הקדש, המוכן לאור חכמת ישראל, להכשרת השכל וזכוך-כח המדמה המבורר והאיתן, אשר על ידו תיכון הנהלת תבל ומלאה. ורק מתכונתה של אמונת-אומן מלאה חוסן ישועת אור ד' המלאה יופע האור הגדול אשר יפעול ישועות מפליאות, אחרי אשר יגלה בתחלה פלאי-ישועתו על השרידים אשר ד' קורא, לגלות להם רזי-עולמים וסתרי-סתרים, בגלוי מלא חיים של עטירת כתרי ישועות ועז, אשר להכשר זה כיוונו ומכוונים כל קדושי-עליון בכל הדורות והזמנים, יחננו השי"ת[9] לשתות בצמא את דבריהם ובאורם נראה אור.

ממוצא-דבר נבין כמה גדולה היא החששה של סכנת קציצת-נטיעות ע"י אותה צפית-הישועה, המחרפת את עקבות-משיח ד', המנתקת את הטבע וכל מסבותיה מצורת הצפיה, הנתבעת בכל חומר שאלת הדין מנפש כל חי לפני כסא משפט עליון ב"ה[10]. אורו-של-משיח חודר ומוכרח לחדור בכל. "קטיר לעילא", ברום עליון, ו"קטיר לתתא" בעומק-תחתיתי. וכמהותו כן צפית הגלות ישועתו חודרת היא בכל. וכל חסרון אשר בעקב, כל קציצה אשר למדות התחתיות, ההולכת בקרקעיתיהם של "העגולים" המקיפים את המסבות כלן, היא גם קציצה עליונה. סרה אז המחשבה מהסתכלותה ב"פרצוף ארוך", המעניק חמה בקומתו ומכונן הדומי-תהומים בעקביו, ופונה לפרצופים קטנים, שמשאירים המוני-עולמים ממעל ומתחת מחוצה להשפעתם. ו"עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה" - בגאות-ד' הוא דבק וגדולת-עליון היא תהלתו תמיד. וכאשר אין ספק בדבר, שמעולם לא היתה קטיגוריא והתגרות של מלכים בעולם, שלא הקדימה, העמיקה והרחיבה, את עקבות הישועה העליונה, המכשרת את הגאולה השלמה, - והקירוב הזה נערך הוא לפי אותו הערך של ההכשרה הרוחנית אשר להשלטת חכמת-ישראל בעומק גדולתה, בפתיחת המנעולים הגדולים אשר למעמקי-הרזים, שבטרקלינים העליונים, שחזות כל העולמים נשקף בהם, וכל אותם האידיאלים הגלוים, שהצד הטוב שבחול, החלק המעולה שבחכמת האדם ומוסרו, שואף אליהם, הרי הם מוכרחים להיות מוכרים בתור סעיפי-אורות, "מותרי-מוחין", "קצות שערות הראש והזקן" של אותם הדיוקנים העליונים, המתגלים ביסוד חיי חי-העולמים ע"י אורם של ישראל, - יגלה ויראה ע"י הבלטתה של חכמת-עולם הפנימית, האורה האלהית השרויה בישראל, ביחידי-סגולותיו בגלוי ובלב כל האישים וכל הדורות בגניזה, שכל שלום-העולמים, כל מוסר

---

9 השי"ת - השם יתברך

10 ב"ה - ברוך השם

נכסף וכל צדק פנימי מבוסס ונחסן, וממולא כל הדר-נשמה וכל בטחון חיי-עולם לכל נוצר, כל עזוז מגמת החיים, וכל שמחת נשמות בעליצותן העדינה, הכל אחוז וקשור ביסוד גדולת שם ישראל בעולם, בברור זהרה של תורה בגדלות-גדולתה, וחכמים וסופרים מכל עדר, החושבים מחשבות רציניות ע"ד[11] תקון העולם, החברתי והיחידי, החמרי והנפשי, ההוי והעתידי, וכל השואפים חיים מתוקנים, המוצלים מכל תלאה המסובבת ע"י רשע וכסל, הכל יפנו לאותו מקור האורה שהמחשבה הישראלית ששרויה בתוכה, הטבוע בצדקת-ד' אשר בכל משלה.

ואנו לעצמנו, אנחנו האמונים בבית-אמנו והדר-הורתנו, הננו תמיד דורשים שהכל יאמצו את כחנו ושלא יהיו לנו צרים מלמעלה, וזה יבא לנו לא ע"י דחית הטבע וכל כחותיו, שכמו שהם נדחים מאתנו בחוג החיצון כמו כן הנם נדחים בחוגם הפנימי, והאיבה מתרבה ע"י זה בפמליה של מעלה ושל מטה, כי הכל צריכים להיות מוארים מזיו-אורה החי של כנסת-ישראל, ואור נועם תורתה ומעוז ישועות משיחה, ומניעת נתינת החלק הנכסף מביאה משטמה נוראה, שהיא מתגלה רק בצורה זעירה בפלגות ישראל ומלחמות גוים אדירים. הנה אנחנו ליה עינינו תלויות, למלך שהשלום שלו, והננו מסתכלים ברחבה בכל המסבות והעלילות, ונדע שגם האור המועב, המגושם ומוסגר במסגרות רוכסי הטבע, איננו כי אם קצה תחתון מחבלי-קודש של נסי-נסים אשר לעושה נפלאות גדולות לבדו, אשר בהגדלת כלי החכמה והתאגדות הענפים כולם אל שרשם, נוסיף אומץ בגבורה של מעלה, ובאלהים נעשה חיל.

מדעתי, שכבוד רחים-לבבי יבין הגיגי ואת תמצית-הקודש שישנה בשאיפות הללו יזכך בזכוך הכשר-קודש של נאות ארץ-חמדה והר-הקדש מקום-תחנותו, הנני מקצר וחותם בכל חותמי ברכות לכת"ר[12] אהובי ולכל הנלוים אליו, היונקים מלשד קדושת תורתו ויראתו הטהורה, ויתברך מקודש כנפשו היקרה, ונפש אחוז בתקות צפית ישועת חומות וחיל ורוממות-קרן בימין-ד' העושה חיל בפתיחת שערים, לשוב נדחים אל ארץ-חמדה, באור ישע ותהלה, במהרה במהרה בימינו בקרוב,

הק' אברהם יצחק ה"ק

נוסח האגרות וההערות: אגרות הראי"ה, כרכים א׳-ד׳

---

11 ע"ד - על דבר

12 לכת"ר - לכבוד תורתו